

**BỘ GIAO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ QUỐC DÂN**

VŨ THỊ SEN

**ĐÁNH GIÁ HIỆU QUẢ HOẠT ĐỘNG CỦA
CÁC BỆNH VIỆN CÔNG LẬP VÙNG TÂY BẮC
DỰA TRÊN THẺ ĐIỂM CÂN BẰNG**

**Chuyên ngành: KẾ TOÁN, KIỂM TOÁN VÀ PHÂN TÍCH
MÃ SỐ: 62340301**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học :

- 1. PGS.TS. PHẠM ĐỨC CƯỜNG**
- 2. TS. NGUYỄN HỮU ĐỒNG**

HÀ NỘI, 2018

LỜI CAM KẾT

Tôi đã đọc và hiểu về các hành vi vi phạm sự trung thực trong học thuật. Tôi cam kết bằng danh dự cá nhân rằng nghiên cứu này do tôi tự thực hiện và không vi phạm yêu cầu về sự trung thực trong học thuật.

Hà Nội, ngày tháng năm 2018

Người hướng dẫn

Tác giả luận án

PGS.TS. Phạm Đức Cường

Vũ Thị Sen

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN

MỤC LỤC

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

DANH MỤC BẢNG

DANH MỤC HÌNH VẼ

CHƯƠNG 1 GIỚI THIỆU VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU	1
1.1. Lý do lựa chọn đề tài	1
1.2. Mục tiêu nghiên cứu	4
1.3. Câu hỏi nghiên cứu.....	4
1.4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	5
1.5. Khái quát về phương pháp nghiên cứu	6
1.5.1. Phương pháp nghiên cứu định tính.....	6
1.5.2. Phương pháp nghiên cứu định lượng.....	6
1.6. Đóng góp của đề tài	7
1.6.1 Những đóng góp về mặt học thuật, lý luận.....	7
1.6.2. Những đóng góp về mặt thực tiễn	7
1.7. Kết cấu Luận án	8
CHƯƠNG 2 CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ TỔNG QUAN NGHIÊN CỨU VỀ SỬ DỤNG	
THẺ ĐIỂM CÂN BẰNG TRONG ĐÁNH GIÁ HIỆU QUẢ HOẠT ĐỘNG.....	9
2.1. Cơ sở lý luận về đánh giá hiệu quả hoạt động trong lĩnh vực công và y tế..	9
2.1.1. Khái niệm về hiệu quả hoạt động	9
2.1.2. Khái quát các mô hình đánh giá hiệu quả hoạt động.....	10
2.1.3. Cơ sở lý thuyết vận dụng trong đánh giá hiệu quả hoạt động dựa trên BSC	16
2.1.4. Nội dung cơ bản của thẻ điểm cân bằng trong lĩnh vực công và y tế	17
2.1.5. Vai trò đánh giá hiệu quả hoạt động bằng thẻ điểm cân bằng trong khu vực công và y tế	23
2.1.6. Yêu cầu đối với tiêu chí đánh giá hiệu quả hoạt động của thẻ điểm cân bằng.....	26
2.2. Tổng quan nghiên cứu.....	27
2.2.1. Hiệu quả hoạt động dựa trên thẻ điểm cân bằng trong lĩnh vực y tế.....	27
2.2.2. Các nhân tố ảnh hưởng đến hiệu quả hoạt động tổng thể của tổ chức phi lợi nhuận và y tế dựa trên BSC	44
TÓM TẮT CHƯƠNG 2	54

CHƯƠNG 3 MÔ HÌNH VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	55
3.1. Quy trình nghiên cứu	55
3.2. Mô hình và giả thuyết nghiên cứu	57
3.3. Thiết kế nghiên cứu	59
3.3.1. Thiết kế nghiên cứu định tính.....	59
3.3.2. Thiết kế nghiên cứu định lượng	64
TÓM TẮT CHƯƠNG 3	73
CHƯƠNG 4 KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU.....	74
4.1. Khái quát chung về hoạt động của các bệnh viện công lập vùng Tây Bắc .	74
4.1.1. Khái quát về tình hình kinh tế xã hội ảnh hưởng đến chăm sóc sức khỏe nhân dân vùng Tây Bắc	74
4.1.2. Một số chỉ tiêu cơ bản khái quát về năng lực cung cấp dịch vụ y tế của các tỉnh vùng Tây Bắc	75
4.2. Kết quả nghiên cứu định tính và nghiên cứu định lượng sơ bộ	79
4.2.1. Kết quả nghiên cứu định tính	79
4.2.2. Kết quả nghiên cứu định lượng sơ bộ.....	86
4.3. Thống kê mô tả về mẫu trong nghiên cứu định lượng chính thức	88
4.3.1. Đặc điểm về đối tượng khảo sát	88
4.3.2. Thống kê đánh giá về Sứ mệnh	90
4.3.3. Thống kê đánh giá về khía cạnh Quy trình nội bộ	92
4.3.4. Thống kê đánh giá về khía cạnh Khách hàng	94
4.3.5. Thống kê đánh giá về Đào tạo và phát triển nhân viên	95
4.3.6. Thống kê đánh giá về khía cạnh Tài chính	96
4.3.7. Thống kê đánh giá hiệu quả hoạt động tổng thể bệnh viện	97
4.4. Kiểm định độ tin cậy thang đo trong nghiên cứu định lượng chính thức	98
4.4.1. Kiểm định độ tin cậy thang đo Sứ mệnh.....	98
4.4.2. Kiểm định sự phù hợp thang đo đối với khía cạnh Khách hàng	99
4.4.3. Kiểm định độ tin cậy thang đo đối với khía cạnh Quy trình nội bộ.....	100
4.4.4. Kiểm định độ tin cậy thang đo Đào tạo và phát triển nhân viên.....	101
4.4.5. Kiểm định sự phù hợp thang đo của khía cạnh Tài chính	101
4.4.6. Sự phù hợp của thang đo hiệu quả hoạt động tổng thể bệnh viện.....	102
4.5. Phân tích nhân tố khám phá EFA	103
4.5.1. Khái quát kết quả phân tích nhân tố khám phá EFA.....	103
4.5.2. Phân tích nhân tố khám phá EFA cho các biến độc lập	104

4.5.3. Kiểm định lại chất lượng thang đo của các biến trong từng nhân tố	109
4.5.4. Đánh giá vai trò của các tiêu chí trong từng nhân tố.....	113
4.5.5. Phân tích hội tụ biến phụ thuộc hiệu quả hoạt động tổng thể bệnh viện...	115
4.6. Phân tích mối quan hệ giữa các khía cạnh thể điểm cân bằng đến HQHĐ tổng thể bệnh viện công lập vùng Tây Bắc.....	117
4.6.1. Phân tích tương quan Pearson giữa các nhân tố với hiệu quả hoạt động tổng thể bệnh viện	117
4.6.2. Hồi quy các nhân tố ảnh hưởng và kiểm định các giả thuyết nghiên cứu.	119
4.6.3. Đánh giá HQHĐ tổng thể bệnh viện giữa các tỉnh của vùng Tây Bắc.....	123
TÓM TẮT CHƯƠNG 4	125
CHƯƠNG 5 THẢO LUẬN KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ ĐỀ XUẤT MỘT SỐ KHUYẾN NGHỊ.....	126
5.1. Thảo luận kết quả nghiên cứu	126
5.1.1. Hệ thống tiêu chí đánh giá hiệu quả hoạt động dựa trên Thẻ điểm cân bằng	126
5.1.2. Sự ảnh hưởng đến hiệu quả hoạt động tổng thể bệnh viện công lập vùng Tây Bắc dựa trên thẻ điểm cân bằng	132
5.2. Đề xuất một số khuyến nghị nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động của các bệnh viện công lập vùng Tây Bắc	139
5.2.1. Về khía cạnh Tài chính	140
5.2.2. Về khía cạnh Khách hàng	143
5.2.3. Về Sứ mệnh bệnh viện.....	145
5.2.4. Về khía cạnh Quy trình nội bộ	146
5.2.5. Về khía cạnh Đào tạo và Phát triển nhân viên	149
5.3. Một số hạn chế và hướng nghiên cứu trong tương lai	152
TÓM TẮT CHƯƠNG 5	154
KẾT LUẬN	155
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC CỦA TÁC GIẢ LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI LUẬN ÁN	156
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	157
PHỤ LỤC.....	167

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

STT	Viết tắt	Giải nghĩa
1	ANOVA	Analysis of Variance – Phân tích phương sai
2	BCTC	Báo cáo tài chính
3	BHYT	Bảo hiểm y tế
4	BNV	Bộ nội vụ
5	BSC	Balanced Scorecard – Thẻ điểm cân bằng
6	BTC	Bộ Tài chính
7	BYT	Bộ Y tế
8	CKI	Chuyên khoa I
9	CKII	Chuyên khoa II
10	CP	Chính phủ
11	CPBH	Chi phí bán hàng
12	CPQL	Chi phí quản lý
13	DT	Doanh thu
14	ĐT&PTNV	Đào tạo và phát triển nhân viên
15	EFA	Exploratory Factor Analysis – Phân tích nhân tố khám phá
16	GVHB	Giá vốn hàng bán
17	HLKH	Hài lòng khách hàng
18	HQHĐ	Hiệu quả hoạt động
19	HSSDTS	Hiệu suất sử dụng tài sản
20	HTK	Hàng tồn kho
21	KH	Khách hàng
22	KQ	Kết quả
23	KHCL	Kế hoạch chiến lược
24	MTNC	Mục tiêu nghiên cứu

STT	Viết tắt	Giải nghĩa
25	NC	Nghiên cứu
26	NL	Nguồn lực
27	QĐ	Quyết định
28	QTNB	Quy trình nội bộ
29	SM	Sứ mệnh
30	TC	Tài chính
31	TS	Tài sản
32	TSCĐ	Tài sản cố định
33	TSLĐ	Tài sản lưu động
34	TQNC	Tổng quan nghiên cứu
35	TSSL	Tỷ suất sinh lời
36	TTLT	Thông tư liên tịch
37	VN	Việt Nam

DANH MỤC BẢNG

Bảng 2.1: Những đặc trưng của các mô hình đánh giá HQHĐ	15
Bảng 2.2: Tổng hợp các khía cạnh và số tiêu chí đánh giá HQHĐ theo BSC trong lĩnh vực y tế.....	32
Bảng 2.3: Hệ thống tiêu chí đánh giá HQHĐ theo khía cạnh Sứ mệnh bệnh viện.....	33
Bảng 2.4: Hệ thống tiêu chí đánh giá HQHĐ theo khía cạnh Khách hàng	34
Bảng 2.5: Hệ thống tiêu chí đánh giá HQHĐ theo khía cạnh Quy trình nội bộ.....	37
Bảng 2.6: Tiêu chí đánh giá HQHĐ theo khía cạnh ĐT&PTNV	40
Bảng 2.7: Hệ thống tiêu chí đánh giá HQHĐ theo khía cạnh Tài chính.....	42
Bảng 2.8: Hệ thống tiêu chí đánh giá HQHĐ tổng thể.....	51
Bảng 3.1: Thống kê số lượng cuộc phỏng vấn.....	63
Bảng 4.1: Số bệnh viện, giường bệnh, cán bộ y tế vùng Tây Bắc	76
Bảng 4.2: Một số tiêu chí cơ bản về y tế đến năm 2015	76
Bảng 4.3: Quy mô, năng lực hoạt động của bệnh viện vùng Tây Bắc.....	78
Bảng 4.4: Một số tiêu chí hoạt động lĩnh vực y tế năm 2015.....	78
Bảng 4.5: Đặc điểm về đối tượng khảo sát.....	88
Bảng 4.6: Thống kê mô tả về Sứ mệnh	91
Bảng 4.7: Thống kê mô tả về khía cạnh Quy trình nội bộ.....	92
Bảng 4.8: Thống kê mô tả về khía cạnh Khách hàng.....	94
Bảng 4.9: Thống kê mô tả về khía cạnh Đào tạo và Phát triển nhân viên.....	95
Bảng 4.10: Thống kê mô tả về khía cạnh Tài chính.....	96
Bảng 4.11: Thống kê mô tả về HQHĐ tổng thể bệnh viện	97
Tác giả thực hiện kiểm định 15 thang đo về Sứ mệnh bệnh viện thu được kết quả chi tiết như sau:	98
Bảng 4.12: Độ tin cậy của thang đo đối với Sứ mệnh.....	98
Bảng 4.13: Độ tin cậy của thang đo đối với khía cạnh Khách hàng.....	99
Bảng 4.14: Độ tin cậy của thang đo đối với khía cạnh Quy trình nội bộ.....	100
Bảng 4.15: Độ tin cậy của thang đo đối với khía cạnh ĐT&PTNV	101
Bảng 4.16: Độ tin cậy của thang đo đối với khía cạnh Tài chính.....	101
Bảng 4.17: Độ tin cậy của thang đo HQHĐ tổng thể bệnh viện.....	102
Bảng 4.18: Kết quả hệ số KMO và Kiểm định Bartlett's.....	103

Bảng 4.19: Các nhân tố về Sứ mệnh	104
Bảng 4.20: Các nhân tố về khía cạnh Khách hàng.....	105
Bảng 4.21: Các nhân tố về khía cạnh Quy trình nội bộ.....	106
Bảng 4.22: Các nhân tố về khía cạnh Đào tạo và phát triển nhân viên.....	107
Bảng 4.23: Các nhân tố về khía cạnh Tài chính.....	108
Bảng 4.24: Tổng hợp kiểm định chất lượng thang đo của các biến trong từng nhân tố.	109
Bảng 4.25: Tổng hợp trọng số của các tiêu chí trong từng nhân tố	113
Bảng 4.26: EFA về sự hội tụ của biến phụ thuộc HQHĐ tổng thể bệnh viện.....	115
Bảng 4.27: Hệ số tải và độ tin cậy của các tiêu chí trong biến phụ thuộc.....	116
Bảng 4.28: Phân tích tương quan cặp đôi giữa biến độc lập với biến phụ thuộc HQHĐ tổng thể bệnh viện.....	118
Bảng 4.29: Hệ số tổng hợp mô hình hồi quy	119
Bảng 4.30: Hệ số Phương sai	119
Bảng 4.31: Hệ số hồi quy.....	120
Bảng 4.32: Tổng hợp kết luận đối với các giả thuyết nghiên cứu	121
Bảng 4.33: Kiểm định phương sai.....	123
Bảng 4.34: Kiểm định phương sai.....	123
Bảng 5.1: Bảng tổng hợp các tiêu chí về Sứ mệnh có ý nghĩa thống kê.....	127
Bảng 5.2: Bảng tổng hợp các tiêu chí về Khách hàng có ý nghĩa thống kê	127
Bảng 5.3: Bảng tổng hợp các tiêu chí về Quy trình nội bộ có ý nghĩa thống kê	128
Bảng 5.4: Bảng tổng hợp các tiêu chí về ĐT&PTNV có ý nghĩa thống kê	129
Bảng 5.5: Bảng tổng hợp các tiêu chí về Tài chính có ý nghĩa thống kê.....	130
Bảng 5.6: Bảng tổng hợp các tiêu chí về HQHĐ có ý nghĩa thống kê	131

DANH MỤC HÌNH VẼ

Hình 2.1: Mô hình Dupont.....	10
Hình 2.2: Mô hình HQHĐ kim tự tháp	11
Hình 2.3: HQHĐ theo mô hình Matrix.....	11
Hình 2.4: Mô hình tháp phát triển tổ chức.....	12
Hình 2.5: Quy trình thiết kế đánh giá HQHĐ Cambridge.....	13
Hình 2.6: Mô hình đánh giá HQHĐ của EFQM.....	14
Hình 2.7: Thẻ điểm cân bằng	18
Hình 2.8: Thẻ điểm cân bằng cho tổ chức phi lợi nhuận.....	20
Hình 2.9: Mô hình nghiên cứu	45
Hình 2.10: Mối quan hệ giữa các khía cạnh BSC với HQHĐ tổng thể	47
Hình 3.1: Mô hình nghiên cứu	57
Hình 4.1: Sự khác biệt về HQHĐ tổng thể bệnh viện của các tỉnh vùng Tây Bắc.....	124